

Forslag til Finanslov for 2021 (Naalakkersuisoq for Finanser)

Forelæggelsesnotat (Naalakkersuisoq for Finanser)

1. behandling

På vegne af Naalakkersuisut fremsætter jeg hermed Forslag til Finanslov for 2021.

Tredje finanslov i denne valgperiode

Forslaget til Finanslov for 2021 er naturligvis på mange måder påvirket af den aktuelle corona-situation og effekterne deraf. Herunder er der meget store usikkerheder omkring dybde og varighed af disse effekter, og hvordan de påvirker den fremtidige udvikling.

Uagtet den nødvendige fokus på at håndtere corona-situationens påvirkning af samfundet og negative konsekvenser for den offentlige sektors økonomi finder Naalakkersuisut det af afgørende betydning samtidig at prioritere både langsigtede behov og imødegå akut påtrængende opgaver. Finanslovsforslaget er således et udtryk for en afbalancering af forskellige vigtige hensyn.

Forslaget bygger derfor på en midlertidig lempelse af finanspolitikken i 2021 og en gradvis opstramning, så der opnås balance på DA-resultatet i perioden 2022-2024. Dette kræver mod til at gennemføre vanskelige prioriteringer. Imidlertid er alternativet en uansvarlig og uholdbar finanspolitik, der lader regningen gå videre til kommende generationer. Indholdsmæssigt har forslaget fokus på at løse strukturelle samfundsmæssige udfordringer og samtidig at skabe egnede rammer for at opnå en mere bæredygtig udvikling til gavn for borgere, virksomheder og samfund i vort vidstrakte land.

Forslaget til finanslov for 2021 udviser et DA-underskud på 183 mio. kr. i 2021. Hvis udlån medtages i opgørelsen udviser forslaget til finanslov for 2021 et drifts-, anlægs- og udlånsresultat, det såkaldte DAU-resultat, i form af et underskud på 173 mio. kr. i 2021.

For den samlede finanslovsperiode 2021-2024 udviser forslaget til finanslov for 2021 et DA-underskud på 175 mio. kr. Dermed er der balance mellem indtægter og udgifter i budgetoverslagsårene 2022-2024 i form af et overskud på 8 mio. kr. i perioden. Det er væsentligt for Naalakkersuisut, at det betydelige underskud i 2021 i de følgende år som minimum kan efterfølges af balance mellem indtægter og udgifter.

Den økonomiske situation

Økonomisk Råd vurderede i sin forårsrapport, at den økonomiske aktivitet i 2020 ville kunne falde med 1,5 %. I sin seneste rapport vurderer rådet, at faldet i aktiviteten i 2020 kun bliver i størrelsesordenen 0,2 %.

Såfremt der ikke sker tilbageslag i form af nye smittebølger, der nødvendiggør nye restriktioner, kan genopretningen efter rådets vurdering ske gradvist i 2021. Økonomisk Råd påpeger endvidere, at selv i dette gunstige konjunkturforløb vil produktionen ved udgangen af 2021 være en del lavere end forventet før coronakrisen. Det hænger især sammen med markant svagere globale konjunkturer. Rådet har reduceret sin vækstforventning for 2021 fra 4,8 % til 2,1 %.

Coronakrisen betyder derfor et markant skift fra en række gode økonomiske år med en stigende beskæftigelse. En nedgang i aktiviteten og en betydelig påvirkning af landskassen forventes ikke at kunne undgås. Det vil efter rådets vurdering derfor komme til at påvirke rammerne og mulighederne for den økonomiske politik i de kommende år. Naalakkersuisut deler denne opfattelse.

Gennemgående har de økonomiske virkninger af coronakrisen til dato dog været mindre voldsomme end det først kunne frygtes. Dette hænger sammen med flere forhold. Dels har Naalakkersuisuts strategiske corona-stab tilsikret en samlet krisestyring gældende for hele landet og ud fra et forsigtighedsprincip. Det vurderes at have medvirket til at begrænse smittespredningen, så en egentlig nedlukning af dele af erhvervslivet foreløbigt kun er forekommet i en ret begrænset periode og udelukkende i Nuuk. Endvidere har Naalakkersuisut iværksat en række tiltag og hjælpepakker, som har afbødet de økonomiske skadevirkninger for erhvervslivet. Økonomisk Råd understreger i sin seneste rapport kraftigt, at de midlertidige støtteordninger til forskellige dele af erhvervslivet bør bringes til ophør så hurtigt som muligt. Naalakkersuisut deler synspunktet – og der er i finanslovsforslaget ikke indarbejdet midler til videreførelse af dele af erhvervspakkerne.

I økonomiske krisetider er tilstedeværelsen af tilstrækkelig likviditet en helt afgørende størrelse i den økonomiske styring. Coronakrisen har ændret udsigterne for udviklingen i landskassens likviditet i væsentligt omfang. Der er derfor behov for at sikre adgang til kreditfaciliteter i et omfang, der sikrer, at landskassen fremadrettet har den nødvendige mulighed for at værne kernevelfærden mod utilsigtede ændringer.

Den aktuelle forventning er, at likviditeten i landskassen er tilstrækkelig for så vidt angår 2020. Men der vil sandsynligvis være behov for at sikre adgang til i foråret 2021 at genetablere et tilstrækkeligt likviditetsberedskab. Et underskud på finansloven for 2021 vil medføre en fortsat forværring af likviditeten gennem 2021. Ud over DAU-resultatet kan der være en del finansielle forskydninger, som påvirker likviditeten. Dette drejer sig især om indtægter der går i fonden for langsigtede investeringer, forskydninger i anlægs- og renoveringsfonden og indskud i selskaber. Omfanget heraf er dog aktuelt præget af ekstraordinær usikkerhed.

Det er derfor tilrådeligt, at landskassens likviditet styrkes med adgang til tilstrækkelige kreditfaciliteter, hvis der kommer uforudsete udgifter. Til formålet har Naalakkersuisut indarbejdet en tekstanmærkning i finanslovsforslaget, som bemyndiger Naalakkersuisut til på vegne af Grønlands Selvstyre at optage lån eller kreditter på indtil 1,5 mia. kr. på de bedst mulige vilkår. Udnyttelsen af bemyndigelsen skal godkendes af Finans- og Skatteudvalget. Der forventes dog aktuelt ikke at være behov for at udnytte bemyndigelsen fuldt ud.

Prioriteringer i finanslovsforslaget

I forslaget til finanslov for 2021 har det været nødvendigt at foretage en meget stram prioritering for at opnå balance mellem indtægter og udgifter fra 2022, som følger efter et underskud på 183 mio. kr. i finansåret 2021.

Det indebærer blandt andet, at der ikke er foretaget pris- og lønregulering af drifts- og tilskudsbevillingerne i finanslovsforslaget. I forhold til den beregnede sats for pris- og lønreguleringen på 1,85 % medfører dette en budgetforbedring på omkring 75 mio. kr. årligt.

Herudover er der gennemført administrative besparelser på 28 mio. kr. i årligt gennemsnit for finanslovsperioden 2021-2024.

Naalakkersuisut vil på denne efterårssamling fremsætte lovforslag om forlængelse af indfasningsperioden for den obligatoriske pensionsopsparing, således at indbetalingskravet på 6 % for 2020 fastholdes frem til og med 2022, i stedet for at blive trappet op med 1 procentpoint årligt indtil 2024. Efter 2022 vil indbetalingskravet stige med 1 procentpoint årligt frem mod 2026, hvor det vil udgøre 10 %. Det medfører en budgetforbedring på op mod 100 mio. kr. i finanslovsperioden 2021-2024. Forlængelsen af indfasningsperioden betyder endvidere en styrkelse af husholdningernes købekraft i den nuværende situation.

For den samlede anlægsramme i finanslovsforslaget er der indarbejdet en nedsættelse på 25,0 mio. kr. i 2022 og på 30,0 mio. kr. i 2023 og 2024 i forhold til det afsatte i budgetoverslagsårene i finansloven for 2020. Den foreslåede nedsættelse af anlægsrammen reducerer naturligvis mulighederne for at tilvejebringe midler til nyanlæg og den løbende reovering og vedligeholdelse. Dette kan forsvares i en kortere periode, da der i disse år pågår meget store anlægsprojekter på infrastrukturområdet.

For nye initiativer gælder der, at Naalakkersuisut forventer at fremsætte forslag til ny lov om patienterstatninger i løbet af 2021, hvorved ordningen vil blive omlagt fra en erstatning i forhold til individuel ansvarspådragende adfærd fra sundhedspersonalets side til en konkret vurdering i tilfælde af fejlbehandling mv. Der er tale om en serviceforbedring, der i givet fald vil indføre en erstatningspraksis, som den kendes fra de øvrige nordiske lande. I finanslovsforslaget er der afsat 5,5 mio. kr. årligt til finansiering af initiativet fra 2022.

Finans- og Skatteudvalget har ved tillægsbevilling i år godkendt, at Naalakkersuisut bemyndiges til at indgå nye servicekontrakter for passagerbefordring med en varighed på op til 10 år, og med mulighed for en forlængelse i op til 2 år. Varigheden af en mulig aftale er dermed op til 6 år længere end den nuværende aftale. Den forlængede varighed af aftaleperioden kan

udnyttes, såfremt det vurderes hensigtsmæssigt, at der med længere kontrakter kan opnås bedre vilkår i forhold til blandt andet pris, kvalitet og materiel. I finanslovsforslaget er der på reserven til nye initiativer afsat mellem 45-50 mio. kr. årligt i finanslovsperioden 2021-2024, som eventuelt kan blive anvendt i det videre forløb med indgåelse af nye servicekontrakter for passagerbefordring, og i modsat fald kan prioriteres til andre nødvendige tiltag.

Forventede ændringsforslag til finanslovsforslaget

Kommunerne og Naalakkersuisut har indgået en ny budgetsamarbejdsaftale, der udgør grundlaget for det økonomiske samarbejde mellem kommunerne og Selvstyret i de kommende år. Forhandlingerne om bloktilskud til kommunerne for 2021 er tæt på at være afsluttede. Til 2. eller 3. behandlingen af finanslovsforslaget forventer Naalakkersuisut at kunne fremsætte ændringsforslag til bevillingen for det kommunale bloktilskud som følge af, at der i løbet af efteråret forventes indgået en aftale om bloktilskud til kommunerne for 2021.

Desuden forventes der i lighed med tidligere år at blive fremsat ændringsforslag med revurderinger af bevillinger for lovbundne udgifter og indtægter. På indtægtssiden gælder der, at der er en betydelig usikkerhed om indtægterne i 2021 fra landsskat og afgifterne fra fiskeriet, som er stærkt afhængig af udviklingen i efterspørgsel og priser på det globale marked. Selv om denne udvikling i dialog med erhvervet følges tæt, er det for området forbundet med stor usikkerhed at budgettere over et halvt år frem i tiden.

På baggrund af usikkerheden om indtægterne i 2021 og de næstkommende år vurderes det, at indtægtsskøn for skatter og afgifter er fastsat ud fra et princip om ekstra forsigtighed i finanslovsforslaget.

Det fremadrettede arbejde

Finans- og Skatteudvalget har gennemgået finanslovsforslaget for 2021. På den baggrund har udvalget udtrykt ønske om, at der vedtages en finanslov for 2021, hvor der er balance mellem indtægter og udgifter for den samlede finanslovsperiode for 2021-2024.

For at opnå denne balance vil det være nødvendigt at foretage en budgetforbedring på 175 mio. kr. for den samlede finanslovsperiode for 2021-2024.

Naalakkersuisut er på den baggrund i dialog med udvalget om det fremsatte ønske og vil lade det indgå i de kommende finanslovsdrøftelser med partierne.

Det glæder Naalakkersuisut, at udvalget tydeligt tilkendegiver en uvilje mod underskud og stor tilbageholdenhed overfor nye udgifter. Naalakkersuisut er enig i, at det i den foreliggende ekstraordinære situation er af største vigtighed ikke at påføre landskassen nye ufinansierede udgifter.

Naalakkersuisut ser frem til et fortsat konstruktivt samarbejde med Finans- og Skatteudvalget omkring tilrettelæggelse af arbejdet frem mod Inatsisartuts vedtagelse af finansloven for 2021.

For god ordens skyld skal Naalakkersuisut oplyse, at den samlede udgift ved gennemførelse af de fremsatte beslutningsforslag til efterårssamlingen opgjort på basis af forslagsstillernes

oplysninger om de forventede udgifter udgør i alt 205,9 mio. kr., heraf vedrører 72,1 mio. kr. 2021. Medlemsforslag og forslag fremsat af partier udgør 86 % af beløbet. Forslag fremsat af Naalakkersuisut udgør 14 % af beløbet. Der er ikke fremsat forslag til finansiering af beslutningsforslagene. Nogle vil utvivlsomt kunne rummes indenfor de bestående administrative rammer og således ikke give anledning til egentlige ekstra udgifter. Andre ville, hvis de vedtoges, medføre øgede udgifter.

På tilsvarende vis ønskes der et konstruktivt samarbejde med partierne i Inatsisartut. Alle partier vil derfor blive indbudt til forhandlinger om finanslovsforslaget frem mod 2. og 3. behandlingen.

Som situationen er må alle erkende, at flere offentlige bevillinger ikke er løsningen på hverken vores strukturproblemer eller de aktuelt foreliggende mere kortsigtede problemer. Det private og frivilliges initiativ uden betaling bør for høj som lav ses som noget efterstræbelsesværdigt og anerkendelsesværdigt.

Finanslovsforslaget forventes henvist til behandling i Finans- og Skatteudvalget, og jeg skal derfor afsluttende ønske udvalget god arbejdslyst med arbejdet med forslaget.

Med disse ord overlader jeg Naalakkersuisuts forslag til finanslov for 2021 til Inatsisartuts velvillige behandling.